

Park van Laken – publieke raadpleging van 30 maart 2009

Plaats: Atomium

Deelnemers: ongeveer 50 waarvan een veertigtal tot na de pauze zullen blijven om deel te nemen aan de workshops.

Verloop:

- 1.- Inleiding.
- 2.- Uitleg over het verloop van de avond.
- 3.- Voorstelling van de studies.
- 4.- Pauze.
- 5.- Workshops.

19h15 - Inleiding.

Dominique Junne (kabinet Huytebroek) heet de deelnemers welkom en leidt het onderwerp in. Al dadelijk geeft mevr. Junne aan dat dit project « van zeer lange adem » is, dat de restauratie van een “levende” ruimte voorzichtig en geleidelijk moet gebeuren. Het gaat over een (deels) geklasseerd park waar de manoeuvreerruimte beperkt is. Daarom zijn er zeer grondige voorafgaande studies uitgevoerd: een historische en landschappelijke studie, een biologische en fytosanitaire studie, sociaal-stedenbouwkundige studie. Het publiek zal uitgenodigd worden om deel te nemen aan het denkwerk dat uit deze studies voortvloeit.

Barbara de Radigues, onafhankelijke animatrice, verduidelijkt de indeling van de avond. Ieder spreekt in zijn eigen taal.

Twee grote fasen: een virtueel bezoek aan het park in het licht van de wetenschappelijke stand van zaken, met een eerste vraag-en-antwoordsessie. Na een pauze volgen vier thematische workshops. Bedoeling is de noden en de verwachtingen van de deelnemers te vatten zodat de beslissingnemers hiermee kunnen rekening houden wanneer ze nadenken over de toekomst van het park.

Uit een kleine navraag (d.m.v. hand opsteken) blijkt dat het panel zeer heterogeen is. Het bestaat uit occasionele bezoekers en zeer regelmatige gebruikers.

Renaud Tondeur stelt de ploeg van Leefmilieu Brussel voor die deze avond van input voorziet: Tülin Barman, Erik De Schrijver, Cécile Duvivier, Laure-Anne De Beusscher

Voorstelling van het park en van de studies.

Tülin Barman en Erik De Schrijver stellen het park voor en de studies die er uitgevoerd zijn. Afbakening en beschrijving van de plaatsen (geklasseerde en niet geklasseerde onderdelen) door de beheerster van het park. Een van de grote parken van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het park van Laken vormt een enclave tussen het park van Ossegem, het Stuyvenbergdomein, het koninklijk domein en de Belvédère. Het is erg druk bezocht, zowel door de omwonenden als door niet-omwonenden die het een beetje als hun tuin beschouwen. Het park is relatief miskend omdat de mensen het weinig thuisbrengen en het ingesloten is tussen koninklijke domeinen. Het park trekt ook tal van evenementen aan.

De geschiedenis van het park begint honderdveertig jaar geleden, onder Leopold II. Hij heeft de plaats verworven met de bedoeling er een ruimte van te maken voor het grote publiek dat de plaats naar eigen believen gebruikt. Twee grote gebeurtenissen zijn doorslaggevend geweest voor de evolutie van het park: de wereldtentoonstelling van 1935 en 1958.

A.- Historische en landschappelijke studie

Sinds de 13de eeuw is de plek gekend als een onderdeel van de abdij van Affligem, die er met name steengroeven exploiteert. Het park wordt in de 17de en de 18de eeuw al verscheidene malen aangelegd. Op het einde van de 19de eeuw wordt Leopold II eigenaar en maakt er met behulp van Barillet-Deschamps het openbaar park van dat het vandaag is. Het park kent sindsdien nog twee belangrijke aanlegperiodes : de wereldtentoonstelling van 1935 en 1958.

Volgens een Frans geïnspireerde landschapsstijl, wensen de ontwerpers van dit park een zacht glooiende plek, doorkruist met kronkelige paden en stippen open ruimten te maken. Een plek voor het grote publiek en om te wandelen.

Met hun aanbevelingen benadrukken de auteurs van de studie een restauratie zoals de oorspronkelijke toestand van het historische park, de wegen, de tuinperken en het meubilair. Met betrekking tot de niet geklasseerde percelen wordt aangeraden de samenhang van het landschap en het recreatief potentieel te versterken, in de geest van de oorspronkelijke opvatting van het park.

B.- Fytosanitaire studie

Volgens de studie is het geheel van het boompatrimonium (ongeveer 1300 getelde bomen) in goede staat, op twee verzwakte zones na : de Kattenberg en de Sint-Annadreef waarvoor bijzondere maatregelen moeten komen. Naast het dagdagelijks beheer waarvoor Leefmilieu Brussel instaat, zullen er een aantal bomen gekapt moeten worden. In de Kattenberg moet de strijd tegen erosie aangebonden worden en wordt gestreefd naar regeneratie en verbetering biodiversiteit , zonder de oorspronkelijke opvatting en de scenografie van het park uit het oog te verliezen.

C.- Biologische studie

Hier is de balans ook grotendeels positief. Er is vegetatie en diversiteit. Maar er moet aandacht gaan naar het controleren van invasieve soorten zoals konijnen of mollen. Het is nodig om bodemverdichting te voorkomen, om biodiversiteit te verbeteren, om gunstige voorwaarden creëren voor de ontwikkeling van inheemse soorten en om gedifferentieerd beheer in te voeren.

D.- Sociaal-stedenbouwkundige studie

Uit enquêtes met betrekking tot het parkbezoek blijkt dat de meeste mensen (64%) niet in de buurt wonen. Een zeer divers publiek komt van soms zeer veraf gelegen gemeentes. Ongeveer de helft (43%) komt per wagen en 31 % met het openbaar vervoer. Heel weinig mensen komen per fiets. Bovenop het binnenkomende verkeer van parkbezoekers komt er nog het drukke doorgaand verkeer dat het park doorkruist.

Het parkbezoek kent hoge pieken (soms meer dan 1500 personen per dag) tijdens mooie dagen, lange lenteweekends en in de zomer. De bezoekers wandelen, spelen en sporten, rusten, picknicken er, ze komen er om volk te zien of de hond uit te laten, zoals ze elders naar het strand zouden gaan voor een ogenblik ontspanning. Regelmatige worden er belangrijke evenementen georganiseerd in het park dewelke schade veroorzaken . Er is een betere aanpak nodig, meer bepaald op het vlak van infrastructuur.

Het doel van dit overleg is hoofdzakelijk na te denken over deze objectieve gegevens en om Leefmilieu Brussel reacties te geven om richtlijnen vast te leggen voor de restauratie van het park.

Opmerkingen / Suggesties / Vragen / Antwoorden

- Wat mij betreft, wandel ik 's avonds liever niet in het park. Ik durf niet. Heeft u dezelfde vrees vastgesteld tijdens uw enquêtes ?

R.: Deze vrees is inderdaad hier en daar naar voren gekomen in de enquête, vooral bij bepaalde leeftijdscategorieën en bevolkingsgroepen, in bepaalde zones van het park.

- Hierop aansluitend vraag ik me ook af hoe de verlichting van het park bij nacht aangepakt zal worden.

- Ik bezoek regelmatig het park en stel vast dat er in sommige periodes heel veel volk is. We stellen allen vast dat het park er de dag na zo' n grote toevloed erg vuil bijligt. De infrastructuur is bovendien niet op zulke hoeveelheden mensen voorzien. Ik denk dan aan de zitbanken, aan de vuilnisbakken maar ook aan de toiletten. Bovendien rijdt het deels doorgaand verkeer aan totaal onaangepaste snelheid op de verschillende toegangsstroken. De zones dertig worden helemaal niet nageleefd. Hoe wil u het publiek sensibiliseren en deze toestanden die de plek aan charme doen inboeten, verhelpen? Wordt er bijvoorbeeld gedacht aan verkeersdrempels?

R.: Van het afval tijdens de bezoekerspieken zijn we natuurlijk volkomen bewust. Soms zijn er vier vrachtwagens nodig om 's morgens vroeg het afval in te zamelen. En dat ligt niet enkel aan de laksheid van de mensen, maar ook aan het formaat van de vuilnisbakken dat niet in verhouding staat met de toevloed. De mensen zetten dan vuilniszakjes neer naast de al volle en te kleine vuilnisbakken. Die zakjes halen de raven dan weer vrolijk open voor we langskomen. Dat is ontegensprekelijk een te verbeteren aspect dat zal aangepakt worden. Evenzo voor het gemotoriseerd verkeer, waaronder de quads. Het kabinet van de minister van Leefmilieu richt in dit verband een werkgroep in die de coördinatie tussen de lokale politiediensten moet verbeteren. Om tot een betere beheersing van het bezoekersverkeer te komen zal de werkgroep zich ook buigen over de bewegwijzering ter plaatse.

- Hier zou Expo 58 in herinnering gebracht kunnen worden. Toen was er een kabelbaan waarmee snelle verplaatsingen en een panoramisch zicht mogelijk waren. Met zo een kabelbaan zou de mobiliteit van personen op leeftijd erop vooruitgaan en een belangrijk historisch moment van het park terug tot leven komen.
- Zoals allen apprecieer ik de goede toegankelijkheid van het park voor de automobilisten. Maar ik vraag me af of we er niet voordeel bij zouden doen om het openbaar vervoer meer te promoten. Dit is meer dan voldoende aanwezig voor mensen die het park willen bereiken.
- Waarom geen gratis fietsen waarmee de bezoekers zich kunnen verplaatsen tussen de omliggende parkings, zoals in sommige parken in Nederland ?
- Is het niet mogelijk om een afgesloten plaats te voorzien waar de eigenaars van honden hun dieren vrij kunnen laten rondlopen?

Broodjespauze

Workshops

A.- Wat met de Kattenbergzone?

De groep van een tiental personen die op het onderwerp heeft gewerkt, identificeert de volgende elementen:

- een overheersend element: de wil dat de site voor het publiek geopend wordt en dat wat gekend was onder de naam « klein Zwitserland (La petite Suisse) » gerestaureerd wordt als een heuvel terwijl het natuurlijk aspect van de site maximaal bewaard wordt.
- herstellen van de waterloop, van de bospaden ...
- een trap maken die het park met het monument van de Dynastie verbindt.
- evocatie van de Expo 58-loopbrug.
- voor de bezoekers die de heuvelpaden niet kunnen gebruiken (PBM), bovenop de Kattenberg een weg aanleggen die de site helemaal doorloopt en een panoramisch zicht op het geheel geeft. Meerdere banken voorzien zodat het nog steeds mogelijk is om in alle rust de plek te overschouwen.
- een avontuurlijk circuit bedenken voor de jongeren (klimmen, touwbrug, ...).
- de verschillende paviljoens van Expo 58 hersituieren d.m.v. informatieve bordjes.

B.- Hoe de recreatieve zones in het park opvatten?

De groep van een vijftiental personen heeft de volgende elementen aangehaald :

- een picknickzone inrichten: tafels (hout), banken (idem), vuilnisbakken, drinkbronnnetje. Sommige deelnemers zijn voorstander van een horeca- of drinkgelegenheid zodat personen die niet in het gras wensen te zitten –met name personen op leeftijd- ook van enkele momenten gezellig samenzijn kunnen genieten. Eventueel op gelijkaardige wijze meubilair (in hout) voorzien dat gericht is op gezelschapsspelen (schaakspel in groot formaat) Het aanbod toiletten uitbreiden, met name een openbaar toilet installeren in het zuidelijke gedeelte van het park.
- een grote afgesloten ruimte maken waar honden vrij kunnen rondlopen zonder spanning op te wekken.
- trajecten voor joggers aanleggen : verlichting langs het parcours, kilometerpalen, enz. Een betere omkadering van deze activiteit, die vaak 's avonds of 's morgens uitgeoefend wordt, heeft als bijkomend voordeel dat men op deze specifieke tijdstippen sociale controle kan uitoefenen.
- het aanbod speeltuinen diversifiëren zodat alle leeftijdsgroepen vertegenwoordigd zijn. Deze zones oordeelkundig in het park verdelen in functie van de leeftijdscategorieën, zodat er geen confrontaties zijn tussen de kleinsten en de adolescenten.
- Volgende ideeën worden ook geopperd : een parcours in de bomen, het aanleggen van een skatepark vlakbij het Amerikaans theater, terbeschikkingstelling van fietsen om in het park te ontdekken met een zachte mobiliteit (aparte fietspaden ?), een kiosk voor kleine concerten of optredens (marionetten?) eventueel in verbinding met het "théâtre de verdure" van het Ossegempark.
- Iemand vraagt zich af of recreatie noodzakelijkerwijze speeltuigen met zich meebrengt. Volstaan de natuur en de historische kant van het park niet om in te staan voor de recreatieve functie?

C.- Hoe omgaan met het verkeer in het park?

De groep van een tiental personen heeft zich gebogen over de voordelen en de nadelen van drie scenario's : totaal afsluiten van het verkeer, gedeeltelijke afsluiting en status-quo.

Voor het eerste scenario, het totaal afsluiten van het verkeer (aan de westelijke zijde wordt het verkeer slechts achter de hondenbrigade afgesloten) stippen de deelnemers verschillende nadelen aan:

- minder beschikbare parking en bijgevolg een zwaardere belasting van de andere parkeerruimten;
- minder toegankelijkheid voor personen met beperkte mobiliteit (PBM) en families met hele jonge kinderen;
- opstopping van het verkeer rond het park en tijdverlies;

De deelnemers geven deze voordelen voor het totaal afsluiten aan:

- een grotere veiligheid voor zwakke weggebruikers (voetgangers, kinderen, personen op leeftijd ...);
- minder vervuiling, lawaai, afval en slukstorten;
- een stimulans om het openbaar vervoer te gebruiken;
- een positieve impact op het landschap, de natuur die geleidelijk terug zijn plaats inneemt en het park dat in deze zone opnieuw zijn karakteristieke gevarieerde aard terugkrijgt;
- een winst aan ruimte voor vrije tijd, wandelen en spelen.
- Wat met de toegankelijkheid voor ambulances?

In het tweede scenario, de gedeeltelijke afsluiting, wordt een afsluiting van het verkeer ter hoogte van het Amerikaans theater overwogen, met behoud van de mogelijkheid van doorgaand verkeer aan beperkte snelheid tussen de twee noordelijke secties van het park via de Graaf Moens de Ferniglaan. Enkele nadelen worden benadrukt:

- De doorgang bestaat nog altijd en blijft dus aantrekkelijk voor doorgaand verkeer; nog steeds hoge luchtverontreiniging en nog steeds veel lawaai;
- voor de voetgangers die van de ene naar de andere zone willen gaan, blijft een fysisch obstakel bestaan. Voor heel jonge kinderen blijft nauwlettend toezicht nodig;
- de breuk in het landschap blijft bestaan;
- risico dat het doorgaand verkeer de snelheidsbeperkingen niet naleeft.

De deelnemers lopen minder warm voor deze oplossing maar zien toch enkele voordelen:

- in elk geval is dit scenario een verbetering t.o.v. de huidige situatie;
- vergemakkelijkte trajecten voor de omwonenden;
- deze oplossing is vanuit politiek standpunt waarschijnlijk meer aanvaardbaar.

De groep ziet geen enkel voordeel met betrekking tot de status-quo en is dus niet verder ingegaan op de nadelen.

Uit deze oefening blijkt dat de meerderheid van de deelnemers aan de workshop voorstander is van een vermindering, zelfs afschaffing van het autoverkeer in het park.

D.- Hoe een gezellig park behouden en versterken?

Van meet af aan lijkt het erg belangrijk voor de kleine tien deelnemers – en dat strookt nogal goed met de resultaten van de voorafgaande studies – dat het park van Laken een “niet geprogrammeerde plaats” is, waar ontmoeting met de andere en de natuur centraal staat. Een plek waar het goed is om te wandelen, op een bank te gaan zitten, uit te rusten, te zonnen, de natuur te observeren doorheen de seizoenen. Er wordt gesproken over harmonie en schoonheid.

De deelnemers zeggen dat ze heel gevoelig zijn aan de samenhang tussen de inrichting, het meubilair, de bewegwijzering, de evenementen en dit evenwicht wensen te behouden. Het park wordt ervaren als een gezellig park dat voor iedereen open staat en tolerant is tegenover verschillen. De verscheidenheid aan afkomst, meningen, culturen, generaties, ... verloopt over het algemeen goed maar zou soms een probleem kunnen stellen. Dit is een studie waard.

Er is vraag naar evenementen die gemeenschappen en leeftijdscategorieën in contact met en nader tot elkaar brengen. Bijvoorbeeld rondleidingen.

Er wordt ook gesproken over verschillende opvattingen over de natuur. Sommigen halen in dit verband een gebrek aan opvoeding aan, ze hebben het dan met name over achtergelaten afval of hondenuitwerpselen (er is sprake van afgesloten ruimtes voor honden). Er worden ook conflicten tussen verschillende gebruiken van het park, van het verkeer en het lawaai, van de quads vastgesteld. Hierin zien de deelnemers een obstakel voor de gezelligheid.

Verschillende personen komen terug op het gebrek aan informatie voor bezoekers, ondanks de bewegwijzering die soms overvloedig aanwezig.

Een deelnemer stelt voor dat het park een thuis zou bieden aan het festival Couleur Café dat op zoek is naar een nieuwe locatie. Het festival is bovendien kenmerkend voor de karakteristieke verscheidenheid aan culturen in het park.

21h50 - Afsluiting van de sessie

Dominique Junne dankt de deelnemers en brengt de volgende etappes van de restauratie van het park in herinnering.

Na een synthese- en interpretatiefase van de voorafgaande studies, zal Leefmilieu Brussel een masterplan opstellen voor het park in relatie met zijn onmiddellijke omgeving. Leefmilieu Brussel zal dan een tweede overlegfase organiseren. Dit zal leiden tot heel concreet denkwerk en een eerste ontwerp van aanleg met bijbehorende planning. Na het verkrijgen van alle nodige toestemmingen van de bevoegde overheden (Monumenten en Landschappen, stedenbouw, ...), moet alleen nog maar een overheidsopdracht voor gefaseerde werken uitgeschreven worden. De eerste werken zouden in 2011 kunnen aanvangen.

Uit het algemene standpunt blijkt dat de deelnemers van deze overlegsessie erg gehecht zijn aan de huidige samenstelling (buiten de berijdbare wegen) en aan het open en rustig karakter van het park. Bepaalde verwachtingen werden geuit aangaande het onderhoud (afval, honden, enz.) en de infrastructuur (recreatieve elementen en comfort) van het park.